

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SCLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po praznike

Ček, račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Naše stališče

Konferenca Male antante je po besedilu trdnega komuničnega ugovora, da imajo Čehoslovaška, Romunija in Jugoslavija sicer vsaka svojo različno razgledno točko, raz katero motri vrveže v Evropi, da pa vlada med njimi najprej sloga in harmonično soglasje in naziranje v vseh vprašanjih, katera stavlja na dnevni red mednarodna politika. Do sedaj ni obstajal nikakršen dvom o tem, da veže vse tri države članice male trojeve iskreno prijateljsko razpoloženje druge napram drugi. Tudi kar se tiče strogo določenega delokroga, ki si ga je dala Mala antanta pred 11 leti, ko se je ustanovila, ni nikdar prišlo do prepira, ker so vse tri kot en mož brnile položaj, ki ga je ustvaril mir l. 1919. Dne 17. marca pa sta Avstrija in Nemčija objavili namero, da ustanovita skupno carinsko ozemlje. Od tistih dob se glasovi iz treh držav zaveznic niso povsem ujemale, in nekateri nepobudni inozemci so celo namigivali, da je izbruhnilo odprto nesoglasje. Bukareška konferenca je odstranila tudi dvome na tem polju ter poudarila, da se je dosegel sporazum tudi glede novih, v starih pravilih Male antante nepredvidenih nalogah, katero bo treba uvesti med skupen program pomlajene Male antante. V tem ravno je težišče uspeha sestanka v romunski prestolici. Evropsko javnost, da ne govorimo o naši, čehoslovaški in romunski, bi bilo zelo zanimljivo izvedeti, kako se je glede carinske unije med Avstrijo in Nemčijo dosegel sporazum in na kakšni podlagi ter s katerimi koncesijami.

Mi smo v imenu Slovencev in tudi iz državne pravne stališča zavzeli jasno in dosledno stališče o nemško-avstrijski carinski zvezi. Nam ne kaže razmišljati o pravnih zaprekah, ki nasprotujejo imenovanju carinske zvezi: to vprašanje bodo rešili mednarodni pravni izvedenci. Mi moramo samo z odprtimi očmi beležiti jasno izraženo voljo Nemcev v Evropi, da se združijo, da se zbirajo in da razširjajo svoj vpliv v smeri, ki nudi najmanj odpora. Zato se nismo postavili proti nameravani bloku v tem smislu, da se mora na vsak način preprečiti, ker bi utegnil škodovati našemu mirnemu razvoju, ampak da se mora vsaj nekoliko ovrzati, dokler da se nismo tudi mi gospodarsko organizirali in ustvarili gospodarske enote, ki bo lahko brez strahu in tudi brez vsake animozitete napram nemstvu, enakovredna z enakovrednim, razmišljala in se pogajala o najboljši ureditvi evropskega gospodarstva.

To stališče je Jugoslavija zastopala že leta 1927, ko je na konferenci Male antante v St. Joachimsthalu urgirala, da se mora vzeti v resen preizkus možnost razširitve obveznosti Male antante od izključno političnih tudi na gospodarske. Takrat se je ustanovil celo študijski odbor, ki pa ni izdelal nikakih predlogov. Naslednje leto 1928 so se zunanji ministri Male antante sestali v Bukarešti in naša kraljevina je zopet ponovila željo po bolj intenzivnem sodelovanju na gospodarskem polju. Študijska komisija se ni mogla niti sestati vsled bojazni, katero so izražali čehoslovaški poljedelski krogi. Vse skozi leto 1929 sta Jugoslavija in Romunija pod pritiskom grozečih znakov bitjažoč se gospodarske krize skušali priti do konkretnega predloga o prenosu politične Male antante v gospodarsko, toda razni nekateri nasveti o olajšanju tranzitnih železniških in direktnih podonajskih zvez med severom in jugom so vsa prizadevanja bila neuspešna. Šele 1930 na konferenci v Strbskem Plesu je dr. Marinković, naš zunanji minister predlagal, da se naj izvrši sodelovanje med državami na temelju načela: kolikor ti meni, toliko jaz tebi, da si poljedelske in industrijske države v enakih količinah izmenjajo svoje blago. Kasneje, meseca julija je konferenca na Sinaju izdelala konkreten načrt, ki predvideva neke vrste carinsko zvezo med Jugoslavijo, Romunijo in Madjarsko, s skupnimi prodajnimi organizacijami za žito. Njim nasproti je sinajski konferenca predlagala istotako gospodarsko skupnost industrijskih držav Nemčije, Avstrije in Čehoslovaške. Obe skupini bi druga od druge jemali na podlagi preferenčnih carin odvečno blago namenjeno za izvoz. To ni obveljalo in kakor hitro so septembra 1930 zagrebli sinajski načrt v Zvezi, se je opogumil dr. Schober ter takoj napovedal, da Avstrija ne more več čakati na pomoč in da si jo bo sama poiskala v regionalnih pogodbah z drugimi državami. Grožnja, katero ni sprva nihče jemal resno, je postala dejstvo dne 17. marca 1931, ko je bila Evropa postavljena pred izvršen fakt.

Kakšno stališče je zavzela bucareška konferenca napram temu za Malo antanto novemu vprašanju, ali ga je kratkoročno odklonila, ali pa mu postavila nasproti kak drugi konkreten načrt? Kateri je ta načrt in kako se je dosegel sporazum, da so nanj pristale vse članice Male antante? To je skupina vprašanj, ki nas zanimajo, na katera pa nimamo odgovora. Ali sta Romunija in Jugoslavija morali definitivno pokopati zamisel carinske zveze za žitne pridelke, zveze, kateri bi se pridružila tudi Madjarska in sta se morali zadovoljiti z obljubo preferenčnih carinskih ugodnosti. Kako naj delujejo te carinske ugodnosti, ko čehoslovaška izvažajo v Romunijo in Jugoslavijo za 1 milijardo 600.000 Din, uvažajo pa v obe deželi za 3 milijarde Din svojega blaga. Ali je Bukarešta sprejela načelo uravnovešene izvoza z uvozom?

Brez dvoma bo prihodnje zasedanje Sveta Društva narodov ali morebiti celo že debata v

Med tem, ko državniki govore... se Evropa mrzlično oborožuje do zob

London, 7. maja. Pr. Veliko pozornost je vzbudilo tu oficijelno pojasnilo italijanskega generala Baistrocchia k vojnemu proračunu za leto 1931/32, ki je te dni bil predložen italijanskemu parlamentu.

Pojasnilo dokazuje polno vojaško pripravljenost Italije in neprestano povečevanje ter izpopolnjevanje njenih vojnih sredstev. Vse sile naroda so usmerjene na ta cilj. Pripravljenost duceja, kakor ugotavlja general Baistrocchi, gre vse za tem, da italijanska vojska ne bi zaostajala za najboljšo vojsko na svetu.

Za najširše obsejnost zanimivo, čeprav vse kaj drugega nego tolažljivo je, kar oficijelni poročevalec za italijanski parlament v svojem pojasnilu izjava o tem, kako bo izgledala bodoča vojna.

»Vse države,« izjava Baistrocchi, »so danes nazirajo, da se je treba pripraviti za »letečo in drvečo vojsko« v nasprotju z »vojso na mestu«, kakršna je bila l. 1914—1918. Dočim so takrat armade bile prisiljene, da se zakopajo, kar je počasi uničevalo živce vojakov, bo zdaj vsaka država in armada gledala, da bo nasproti bližnjemu napadla z ogromno množico letal, bomb ter stрупenih plinov. To bo strahovit zračni in kemični napad, razvitek tehničnih sredstev v največji množini, tako da bo nasprotnik že v prvem hipu presenečen po naštetih tisočih in tisočih aparatov, ki bodo zagnali deželo v ogromen in neprekinjen oblak vse življenje uničujočih plinov. Materialen in moralen učinek takega napada bo lahko že ob izbruhu sovražnosti imel odločilen pomen. Zračni napad, navdihnut od duha brezbrižnosti, zračni in na zračnejše objekte neprijateljeve moči naperjene ofenzive, je danes najpogostnejše sredstvo vojne. V moderni državi mora biti vojaška pripravljenost v starem smislu roko v roki z največjo znanstveno-industrijsko pripravljenostjo.

Kar se tiče stroškov za vojno, trdi poročevalec za italijanski parlament, da znašajo 2.500.000.000 lir letno; za budžetno leto 1931/32 pa je predvidenih 500.000.000 lir izrednih izdatkov za vojno, tako da bi znašali skupni stroški za vojsko v tekočem budžetnem letu 3 milijarde lir.

Izredni povisek stroškov za armado v znesku 500 milijonov lir se bo po trditvi oficijelnih mest po dveh tretjinah pokrila iz vsot, ki se bodo pridile pri drugih poglavjih proračuna. Baistrocchi trdi, da v italijanskem budžetu nobeni stroški za

armado niso skriti pod drugimi proračunskimi poglavji.

General Baistrocchi pa je pozabil omeniti, da bodo stroški za italijansko armado v najkrajšem času še bolj narasli, ker se že zdaj čuti živa potreba po povečanju preliminarnega kadra, dalje po oborožitvi in vojaški pripravi fašistične omladine, koje številno nje bo l. 1932, znašalo okoli pol milijona, in pa po vojašnicah, tako da bo italijanski vojaški proračun leta 1932/33 gotovo znašal okoli 4 milijarde.

General se je obširno bavil tudi z armadami drugih evropskih držav. Jako pohvalno se je izrazil o jugoslovanski vojski. O francoskem vojnem budžetu trdi, da znaša 4.900.000.000 lir, priznal pa je, da je mirovno stanje italijanske armade nekoliko višje od francoskega, ker je vsteli vanj karabinjere, milico in fašistični naraščaj, v kolikor je vojsko izvežban. O vojnem stanju francoske armade pa pravi, da je najvišje v Evropi, tehnična pripravljenost je spričo bogastva naroda na višku. Meje se neprestano utrjujejo. Kriza naraščaja francoskega prebivalstva je izravnanja po moči, pripravljenosti in možnosti nagle mobilizacije črni čet.

Glede nemške armade, ki jo poročevalec tudi jemlje v račun, pravi, da se sicer ne rekrutira več obvezno iz prebivalstva, da pa je zato poklicno na višku in sposobna, da se v slučaju vojske takej izpopolni z vsem narodom, ki se vojaško pripravlja po prostovoljnih patriotskih, telovadnih, spornih in podobnih organizacijah. Zadnje vojaške vaje

Reichswehra so pokazale sijajno pripravljenost teh kadrov. Industrija in kemična pripravljenost nemške poklene armade je mogoče najboljša na svetu.

Končno je gen. Baistrocchi dejal, da »italijanska armada dela tiho, intenzivno in čisto v duhu režima, da se pripravi za vsako eventualnost. Zaveda se, da ne zaostaja v ničemer za najboljšo vojsko sveta. Zvesta duceju, ga smatra za vrednega eksponenta nove velike Italije, katero duce vodi k sijajni bodočnosti. Vse dela na to, da se premagajo predvsem finančne težkoče, ki zakasnjujejo uresničenje našega vojaškega programa, kojega edini namen je: braniti se pred vsakomur, kdor bi si upal napasti našo pravico do življenja.

Zalostne perspektive, ki jih ta rime bodočnosti človeštva oficijelni vojni poročevalec za italijanski parlament, so hvalabogu precej omiljene po dejstvu, da gospodarska kriza tudi v Italiji slej-keprej tako narašča, da bodo finančne težkoče, ki stoje na poti realizaciji vojnega programa duceja, vedno večje. Zastopuje ena sama številka: V prvem tromesečju leta 1931 je znašal italijanski uvoz 3.089 milijonov lir, izvoz 2.370 milijonov. V istem razdobju leta 1930 je znašal uvoz 4.508 milijonov, izvoz 3.096 milijonov. Enak padec pa je konstatirati na vseh poljih produkcije, dela in trgovine.

Kje bo torej Italija vzela še vsote, potrebne za povečanje brodarstva, ki bo postalo nujno potrebno, ako se brodomni sporazum s Francijo definitivno razbije?

Kako pojmuje Italija mir

Utrjevanje Zadra — Zakaj? Proti komu?

Dunaj, 7. maja. Ž. Današnji »Abende prinahs« dolgo poročilo pod naslovom »Veliko Mussolinijevo oboroževanje proti Jugoslaviji.« V tem poročilu se govori, da Mussolini govori o miru takrat, ko ostro pripravlja napad proti Jugoslaviji. Če Francija deli Mussoliniju posojilo, potem bo Mussolini prijatelj Francije in seveda tudi Jugoslavije. Če pa Francija ne da posojila, potem bo začel ponovno z raznim pretinjanjem in sovražnimi akcijami proti Jugoslaviji. Dalje piše list o oboroževanju, ki ga Mussolini že od začetka leta pripravlja za vojsko. Celo meja okrog Zadra je zaprta z italijansko

žico. Na stotine delavcev prihaja iz Ankone v Zadar, po večini elektrotehničarji, ker Italija želi napraviti zapreke z visoko napetostjo. Mreža je visoka 1,60 m in napravljena iz treh vrst, do dolžini okrog 4 km. Tretja črta je oddaljena le 600 m od jugoslovanske meje. Stare vojašnice se podirajo in grade se nove. Trdnjave z izdatki 4 milj. lir. Postavljajo se posebni kabli za telefone. Ne prestano dovažati Italija preko morja material. Od druge polovice meseca januarja pa do sedaj je bilo pripelanih v te kraje veliko število topov in druge municije. Ljudstvu je prosto kretanje prepuščeno.

„Jaz poznam Jorgo“

Nemci bodo šli z vlado — „Ce me bo Jorga le vzel“

Budimpešta, 7. maja. Ž. Hans Otto Roth, šef nemške stranke v Romuniji je imel večeraj razgovor s predsednikom vlade prof. Jorgom radi volitvenega pokreta. V slučaju, da pride do sporazuma, bi dobila nemška stranka namesto sedanjih 15, 17 mandatov. Predsednik vlade prof. Jorga je sklepal dalje tudi za volitveni sporazum s strankami Lupua in Filipescua.

Subotica, 7. maja. Ž. Danes opoldne se je peljal skozi Subotico dr. Nikola Vladescu, bivši romunski minister za časa Karla I. in Ferdinanda. Vrača se iz francoske rivijere, da prisostvuje vrticem v domovini. Vladescu je bil svoj čas vodja konservativcev in je bil kot tak minister prosvete in vere, a pozneje poljedelski minister. Sedaj pripada stranke dr. Maniuu. Vladescu je sprejel v Subotici dopisnika »Jutranjega lista« in mu dal nekatere izjave o sedanjem predsedniku vlade prof. Jorgi. Rekel je, da je tudi on kot Jorga, profesor univerze. Rekel je, da je bila stara želja Jorgina, da postane predsednik vlade in se mu je ta želja sedaj izpolnila. Jorgo mnogi slabo razumejo. On je star

časilec kralja Karola, katerega je v mladosti počeval zgodovino in je popolnoma pravilno, da stopi danes na čelo vlade. Jorga ni imel »svoje stranke, ali on se bo potem gospodarskih in drugih korporacij v parlamentu udejstvoval v javnem delu.

Na vprašanje, če misli Jorga, da vlada fašističnega sistema v Romuniji, je odgovoril: »Jaz poznam Jorgo in lahko rečem, da on nima teh pomislekov. Prijatelj diktature je Argentoanu. Za Jorgo se ne more reči niti to, da je človek močne roke. Lahko trdim, da mnoge niso iznenadili dogodki preteklosti. Jaz sem sam imel v preteklem letu v decembru govor v parlamentu in izjavil, da je nevezdinstvo strankarske življenje v Romuniji. Jaz sem član stranke Maniu in eden najvažnejših zastopnikov kraljevine, ali se nisem mogel zediti s politiko Maniuu, in zato pozdravljam vlado Jorga. Časnikar je vprašal, če bo lahko delal s profesorjem Jorgo, naka mu je Vladescu odgovoril, da zelo lahko, če ga bo Jorga pozval v kabinet, ker bo v tem slučaju njegov poziv sprejel.

Politični položaj v Bolgariji

Sofija, 7. maja. AA. Listi obširno komentirajo politično situacijo. »Poslednja pošta« pravi, da je bila kriza otvorena v cilju dosega zblizanja med strankami. Toda kriza je prinesla ravno nasprotni rezultat, ker sta se ustvarili dve protivni skupini. List »Sofija« piše, da se je s krizo ustvaril opozicijski blok, za katerega se s krizo dozdaj izjavili zemljoradniki. »Prazniški vestnik« pravi, da kriza nikakor ni zaključena. Ni izključena revizija sedanjega stanja. »Pravda« nastopa proti vmešavanju imena kralja Borisa v krizo. Priporoča, naj se prizanaša državnemu poglavarju pri strankarskih preprih. Isti list ugotavlja, da se slavnosti o priliki odslavlja sofijske garnizije vojske opozicije niso udeležili.

Zagrebska vremenska napoved: spremenljiva oblačnost, toplo, stalno.

pariškem parlamentu prinesla nekoliko več luči v to politično situacijo. Briedov se razpravlja o nemško-avstrijski zvezi. Briandov načrt se bo po vsej priliki ujema z načrtom, ki ga je razvil dr. Beneš v svojem eksprojezu, dne 25. aprila 1931 in ki je ležal na mizi na bucareški konferenci. V kolikor se sme soditi po pičlih informacijah o tem važnem vprašanju, ki je v stanju spremenitvi gospodarsko obliko Evrope, se ni mogoče izogniti višni, da zelo konkreten avstro-nemški načrt ni našel enakovrednega konkretnega pro-

Delovanje bolgarskih fašistov

Sofija, 7. maja. AA. Bolgarski fašisti so delili po Sofiji letake, na katerih pravijo med drugim: Bolgarija se nahaja pred usodnim trenutki. Položaj postaja brezizhodno. Usoda domovine ne sme več ostati samo v rokah strankarskih štabov, v katerih si se vgnezdili politiki po poklicu. To so ljudje, ki so rignili in še rinejo državo v katastrofo. Ljudje, ki se tepo za službe in ugodne položaje in žive na rovaš naroda. V tem pogledu, pravijo letaki, so si vsi enaki: socialisti, meščanske stranke in komunisti.

Sofija, 7. maja. AA. Okrožno sodišče je obsodilo na 10 let temnice kmeta Vasilja Bithovskega iz vasi Kravene, ker je zadavil svojo novorojeno hčerko. Kmet je na sodišču priznal, da je otroka zadavil iz jeze nad tem, da se mu ni rodil sin.

tiuteža. Zato se ponekod poraja bojazen, da se bodo politiki samo trudili Avstrijo in Nemčijo s koncesijami pregovarjati in privabljeni, naj vsled ljubega mira v Evropi odstopita od svojega namena, mesto, da bi se položaja pogledalo v oči. Brez strahu in brez nervoznosti. Položaj pa zahteva gospodarsko solidarnost evropskega vzhoda, ki mora najiti vzrodo v konkretni obliki. Samo tako organiziran izhod bo odbil politično ostrino nemški carinski zvezi. Saj drugzega pa ne zahtevano. A tudi manj ne.

Dr. Njaradi v Belgradu

Belgrad, 7. maja. Ž. Danes zjutraj je prispel v Zagreb križevski škof dr. Dionizije Njaradi.

Hajduk se vrnil domov

Split, 7. maja. Ž. Moštvo Hajduka se vrača z uspele turneje po južni Ameriki preko Zeneve. Iz Zeneve odprejo v nedeljo z vlakom v Trst, od koder se odpeljejo s parnikom »Kumanov« v Split. V Split priso ob 3 zjutraj. Člani Hajduka iz Splita jim prirede prisrčen sprejem.

Mesto rešitve kompromis

Varšava, 7. maja. tg. Opozicijski listi pa govorijo o kompromisu med Jugoslavijo in Romunijo, ki se v gospodarskem pogledu bolj naslanjata na Dunaj in Berlin, in med Čehoslovaško, ki do sedaj ni bila temu naklonjena, pa so se na zadnjem zasedanju Male antante v Bukarešti začeli uspešni razgovori za tak kompromis.

Poročilo Narodne banke

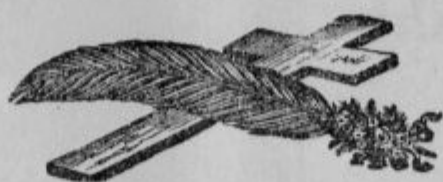
Belgrad, 7. maja. AA. Po poročilu Narodne banke kraljevine Jugoslavije so znašale vloge v naših bankah in v drugih denarnih zavodih dne 1. marca t. l.: 1. Na vložne knjižice 10.474 milijonov Din, 2. na tekočnice račun 3696 milijonov Din. Skupno 14.170 milijonov Din. Ker so 31. decembra 1930 te vloge znašale 12.888 milijonov Din, izhaja, da so te vloge v prvih dveh mesecih tekočega leta narasle za 290 milijonov.

Revizije reparacij ne bo

Berlin, 7. maja. AA. V zadnjem času se bile v inozemstvu katastrofalne vesti, da bo državna vlada zaradi razširjenosti katastrofalne padca donosa davkov in zaradi naraščanja socialnih bremen podvela korače za odložitve plačil po Yonn-povem načrtu. Te vesti so zbudile v nemških gospodarskih krogih precejšnje začudenje. Poučeni krogi sodijo, da so te vesti preuranjene in da ni razumnosti, da se nevesti preuranjene v reparacijskem vprašanju pred potekom konference v Zenevi in sestanka v Chequersu. Nemška vlada bo morala po mnenju gospodarskih krogov še to poletje načeti vprašanje gospodarskega položaja, ki postaja v zadnjem času neznošen, pač pa še ni gotovo ali bo vlada pokrenila vprašanje reparacij in zahtevala odložitve reparacijskih plačil ali pa bo njena intervencija imela drugi pravec.

„Do X“ nad oceanom

Lizbona, 7. maja. AA. Nemško letalo od X je davi startalo iz Bolame za polet proti otoku Fernando de Noronha. Ko je bilo v Bolami, so morali častniki in moštvo letala iskati zavetja v guvernerjev palači, ki je bilo mesto v rokah upornikov. Končno so oblasti vendarle premagale vstaje. Njihovi voditelji so zbežali v Senegal.

Načelstvo Ljudske posojilnice v Ljubljani, r. z. z n. z., javlja, da je danes nenadoma poklican od Boga odšel v večnost njen soustanovitelj in večletni načelnik, gospod

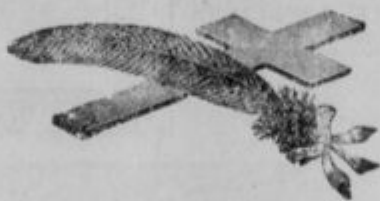
Ivan Kregar

hišni posestnik, član banskega sveta, občinski svetovalec, pasar i. t. d.

Pogreb bo v nedeljo 10. maja 1931 ob 17 z Zrinskega ceste št. 3.
Neumornega sotrudnika in načelnika ohrani zavod v trajnem hvaležnem spominu.

Ljubljana, dne 7. maja 1931.

**Načelstvo Ljudske posojilnice
v Ljubljani.**

Naznanjamo, da je danes nenadoma umrl naš upravni svetnik, gospod

Ivan Kregar

načelnik „Ljudske posojilnice“, član banskega sveta, hišni posestnik, pasar i. t. d.

Pogreb bo v nedeljo, 10. maja 1931 ob 17. uri z Zrinskega ceste 3.
Delo požrtvovalnega pokojnika ohranimo v častnem spominu, njegovi duši pa naj Vsemogočni podeli večni mir in pokoj.

LJUBLJANA, 7. maja 1931.

**Upravni svet „Prometne banke“ d. d.
v Ljubljani.**